

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
початкової освіти
для дітей з особливими освітніми потребами
4 клас

Освітня програма початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами Вільногірської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4 Вільногірської міської ради Дніпропетровської області розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20 лютого 2013 року № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 року за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів» відповідно до типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 25 червня 2018 року № 693 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами».

Освітня програма початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами Вільногірської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4 Вільногірської міської ради Дніпропетровської області (далі - Освітня програма) окреслює підходи до планування й організації Вільногірською загальноосвітньою школою І-ІІІ ступенів № 4 Вільногірської міської ради Дніпропетровської області (далі – ЗОШ № 4) єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами (далі - Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, який поданий в рамках навчальних планів;

очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти, зміст навчальних предметів, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» подано в переліку комплектів, навчальних програм та корекційно-розвиткових програм для дітей з особливими освітніми потребами, розміщених в розділі «Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти».

Державний стандарт початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами складається з семи освітніх галузей: «Мови і літератури», «Математика», «Природознавство», «Суспільствознавство», «Мистецтво», «Технології», «Основи здоров'я і фізична культура».

Освітня галузь «Мови і літератури» реалізується через навчальні предмети «Українська мова та літературне читання», «Іноземна мова».

Освітні галузі «Математика», «Природознавство» реалізуються через однойменні навчальні предмети, відповідно, - «Математика», «Природознавство».

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується навчальним предметом «Я у світі».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується навчальними предметами «Основи здоров'я» та «Фізична культура». Формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється в рамках курсу «Основи здоров'я» та інтегрується частково у змісті всіх предметів інваріантної.

Освітня галузь «Технології» реалізується через предмети «Трудове навчання» та «Сходінки до інформатики».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво».

Інваріантна складова навчальних планів для дітей з особливими освітніми потребами включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;

- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;

- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;

- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи.

*Корекційно-розвиткові заняття
для дітей із затримкою психічного розвитку*

Мета: формування пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, позитивних характеристик особистості, мовлення, психомоторного розвитку.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності: розвиток сенсорно-перцептивної діяльності та формування еталонних уявлень; формування мисленнєвої діяльності у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком; розвиток розумових здібностей шляхом опанування дій заміщення та наочного моделювання в різних видах діяльності (навчальна, предметно-практична); розвиток творчих здібностей.

2. Формування навчальної та предметно-практичної діяльності (мотиваційного, орієнтовно-операційного і регуляційного компонентів): цілеспрямоване формування навчальної діяльності: вміння програмувати, контролювати, регулювати й оцінювати результати виконання завдань; всебічний розвиток предметно-практичної діяльності.

3. Корекційний розвиток емоційно-вольової сфери: формування здатності до вольових зусиль, довільної регуляції поведінки; подолання вже сформованих негативних якостей особистості; попередження й усунення афективних, негативних відхилень у поведінці.

4. Розвиток мовлення. Розвиток усного мовлення шляхом корекції порушень звуковимови, одночасно з формуванням фонематичних процесів; розвиток лексики й граматичного ладу мовлення; розширення активного та пасивного словникового запасу, уявлень про довкілля у процесі мовленнєвої й пізнавальної діяльності; формування управління й узгодження слів у реченні, зв'язного мовлення; ініціацію контакту, взаємодію та підтримування спілкування зі значущими дорослими та однолітками. Формування писемного мовлення у процесі; розвитку фонематичного, складового аналізу й синтезу; становлення синтетичних прийомів поскладового читання; формування мотивації оволодіння графічним зображенням букв й розвиток смислового програмування письмового висловлювання; формування мовних операцій.

5. Розвиток психомоторики. Формування рухових вмінь та навичок; розвиток координації рухів, спритності, сили, витривалості; розвиток відчуття ритму; розвиток правильної постави, ходи, грації, рухів; розвиток загальної та дрібної моторики; розвиток моторних функцій і дихання.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, корекція розвитку, сенсорно-психомоторний розвиток, лікувальна фізкультура.

У роботі з цією категорією дітей приділяється увага формуванню у них певного обсягу знань, адекватність поведінки та вміння діяти у конкретних життєвих ситуаціях.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти ЗОШ № 4: практичний психолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури.

Повноцінність початкової освіти дітей з особливими освітніми потребами забезпечується через реалізацію інваріантної та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з відповідного бюджету.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які реалізує вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання роблять внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних, їх використання посилює пізнавальний інтерес здобувачів освіти до навчання, діти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Система внутрішнього забезпечення якості розміщена в розділі «Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти».

Освітня програма початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами ЗОШ № 4 передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Таблиця 1

**Навчальний план
(інклюзивна освіта)
для дітей із затримкою психічного розвитку (4 клас)**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Мови і літератури	Українська мова	5/6
	Іноземна мова	2/1
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	2
Суспільствознавство	Я у світі	1

Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	2
	Основи здоров'я	1
Технології	Трудове навчання	1
	Сходинок до інформатики	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Разом		21
Корекційно-розвитков і заняття	Корекція розвитку	1
	Розвиток мовлення	2
	Сенсорно-психомоторний розвиток	1
	Лікувальна фізкультура	1

Таблиця 2

Навчальний план
(індивідуальна форма здобуття освіти)
за програмою для дітей з інтелектуальними порушеннями
помірного та тяжкого ступенів (4 клас)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Мови і літератури	Формування навичок читання та письма	3
Математика	Формування елементарних математичних уявлень	2
Природознавство суспільствознавство	Ознайомлення з навколишнім світом	1
	Соціально- побутове орієнтування	2
Технології	Предметно-практична діяльність	1
Мистецтво	Розвиток художньо-естетичних навичок	1
Всього		10

Таблиця 3

Навчальний план
(індивідуальна форма здобуття освіти)
за програмою для дітей з інтелектуальними порушеннями
помірного та тяжкого ступенів (4 клас)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Мови і літератури	Формування навичок читання та письма	2
Математика	Формування елементарних математичних уявлень	1
Природознавство суспільствознавство	Ознайомлення з навколишнім світом	1
	Соціально- побутове орієнтування	1
Технології	Предметно-практична діяльність	1
Мистецтво	Розвиток художньо-естетичних навичок	1
Разом		7

Корекційно-розвиткові заняття	<i>Психомоторний та сенсорний розвиток</i>	3
Всього		10